

УДК 351:251

DOI [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-3\(63\)-11](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2022-3(63)-11)

Владислав МОГИЛЬ

аспірант кафедри публічного адміністрування, Міжрегіональна Академія управління персоналом,
вул. Фрометівська, 2, Київ, Україна, 03039

ORCID: 0000-0001-8012-3737

Vladyslav MOGYL

Postgraduate Student at the Department of Public Administration, Interregional Academy
of Personnel Management, Frometivska str., 2, Kyiv, Ukraine, 03039

ORCID: 0000-0001-8012-3737

ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

EUROPEAN INTEGRATION AS A PROSPECTIVE DIRECTION FOR THE MODERNIZATION OF UKRAINE

У запропонованій статті досліджено, що Європейська інтеграція та членство у Європейському Союзі є стратегічною метою України, бо це є найкращим способом реалізації національних інтересів побудови економічної та демократичної держави, посилення позицій у світовій системі міжнародних відносин. Автором доведено, що для України європейська інтеграція це шлях модернізації економіки, подолання технологічного занепаду, отримання іноземних інвестицій та нових технологій, створення нових робочих місць, підвищення конкурентної спроможності вітчизняного товаровиробника, вихід на ринок ЄС, а також на світовий ринок. Автором визначено, що на шляху до євроінтеграції Україна повинна провести низку реформ та адаптувати українське законодавство до європейських критеріїв.

Автором з'ясовано, що вкінці 2022 року Європейська комісія підготує висновок того, наскільки ефективно Україна впоралась зі завданням. Автор зауважує, що коли комісія буде задоволена здійсненням умов, вона рекомендуватиме провести переговори про вступ і з цим мають погодитися всі 27 країн-членів ЄС. Автором підкреслено, що саме тоді почнеться складне завдання для нашої країни. Україна, як і всі інші кандидати, повинна буде прийняти весь набір правил ЄС – тобто всі закони та стандарти. Автором підмічено, що наша країна зараз перебуває у дуже складній ситуації, в якій політична, моральна та матеріальна підтримка такого потужного об'єднання, як Європейський Союз, є дуже важливою саме для продовження боротьби за її європейський вибір, за її демократичні цінності та свободи, що пов'язано з відбудовою та розвитком економіки України після закінчення повномасштабної війни з Російською Федерацією. Автором наголошено на тому, що отримання статусу кандидата на членство в Європейському Союзі відкриває для України перспективи отримання додаткових коштів і є стимулом для проведення необхідних реформ, які вже давно стоять на порядку денному нашого суспільства. Автор підкреслює, що таке рішення ЄС є також знаком політичної та моральної підтримки українського народу, який під час революції відстоював свої права, в тому числі вибір європейського майбутнього, і продовжує це робити під час військової агресії Російської Федерації.

Ключові слова: Європейський Союз, європейська інтеграція України, кандидат в ЄС, модернізації, розвинена демократична держава.

In the proposed article, it is investigated that European integration and membership in the European Union is a strategic goal of Ukraine, because it is the best way to realize the national interests of building an economic and democratic state, strengthening the position in the world system of international relations. The author proved that for Ukraine, European integration is a way to modernize the economy, overcome technological decline, receive foreign investments and new technologies, create new jobs, increase the competitiveness of the domestic producer, enter the EU market, as well as the world market. The author determined that on the way to European integration, Ukraine should carry out a series of reforms and adapt Ukrainian legislation to European criteria.

The author found out that at the end of 2022, the European Commission will prepare a conclusion on how effectively Ukraine coped with the task. The author notes that when the commission is satisfied with the fulfillment of the conditions, it will recommend negotiations on accession, and all 27 EU member states must agree to this. The author emphasized that this is when a difficult task for our country will begin. Ukraine, like all other candidates, will have to adopt the entire set of EU rules – that is, all laws and standards. The author noticed that our country is now in a very difficult situation, in which the political, moral and material support of such a powerful association as the European Union is very important precisely for the continuation of the struggle for its European choice, for its democratic values and freedoms, which is related to the reconstruction and development of the economy of Ukraine after the end of the full-scale war with the Russian Federation. The author emphasized that obtaining the status of a candidate for membership in the European Union opens up prospects for Ukraine to receive additional funds and is an incentive for carrying out the necessary reforms that have long been on the agenda of our society. The author emphasizes that such a decision of the EU is also a sign of political and moral support of the Ukrainian people, who

during the revolution defended their rights, including the choice of a European future, and continue to do so during the military aggression of the Russian Federation.

Key words: European Union, European integration of Ukraine, EU candidate, modernization, developed democratic state.

Постановка проблеми. Після проголошення 24 серпня 1991 року “Акту про незалежність України” 1 грудня 1991 року республіканського референдуму, який переконливо підтвердив проголошення незалежності України, її міжнародний статус докорінно змінився. Як незалежна держава Україна стала рівноправним суб'єктом міжнародних відносин. В Зверненні Верховної Ради України “До парламентів та народів світу”, прийнятому на урочистому засіданні Верховної Ради України 5 грудня 1991 року, йдеться: “Україна буде демократичну, правову державу, першочерговою метою якої є забезпечення прав та свобод людини. З цією метою Україна неухильно дотримуватиметься норм міжнародного права, керуючись Загальною Декларацією прав людини, Міжнародними пактами про права людини та іншими відповідними міжнародними документами які Україна ратифікувала Україна. Наша країна одна з держав-засновників Організації Об'єднаних Націй, у повній відповідності до мети та принципів Статуту ООН буде спрямовувати свою зовнішню політику на зміцнення миру та безпеки у світі, на активізацію міжнародного співробітництва у вирішенні екологічних, енергетичних, продовольчих та інших глобальних проблем. Зовнішня політика України базуватиметься на загальноновизнаних засадах міжнародного права” [6, с. 430–438].

З цього дня Україна вийшла на міжнародну арену як нова молода держава, яка прагнуче стати демократичною та правовою державою. Водночас постало питання, який шлях чи курс потрібно обрати Україні, щоб цього досягти. Свою зовнішню політику Україна почала будувати на основі беззастережного дотримання норм та принципів міжнародного права, Статуту ООН, Загальної декларації прав людини, Заключного акта Гельсінкі, Паризької хартії для нової Європи та інших документів Організації з безпеки та співробітництва в Європі. Ці положення закріплені у схвалених Верховною Радою “Основних напрямках зовнішньої політики України”. Згодом Україна утвердила себе повноправним суб'єктом європейської та світової спільноти, домоглася міжнародних гарантій безпеки, уклала договори про дружбу та співпрацю з усіма сусідніми країнами, стала важливим чинником стабільності на європейському континенті.

Взаємини України зі світовою спільнотою і надалі постійно розширюються.

Аналіз останніх публікацій за проблематикою. Вагомий внесок у розвиток теоретичних засад проблеми євроінтеграційних процесів України внесли такі вчені: І. Дудкевич, А. Костенко, А. Кириченко, С. Леськів, Х. Машталір, О. Полторацька, Н. Різник, І. Січень, І. Тарнавська.

Мета статті. Метою написання статті є аналіз Європейської інтеграції як перспективного напрямку модернізації України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним із основоположних напрямів зовнішньої політики України є вступ до Євросоюзу як повноправного члена. Європейський союз був заснований у 1957 році та поступово перетворився на один з найпотужніших фінансово – економічних та політичних центрів світу. Європейська інтеграція та членство у Європейському Союзі є стратегічною метою України, бо це є найкращим способом реалізації національних інтересів побудови економічної та демократичної держави, посилення позиції у світовій системі міжнародних відносин. Доречно відмітити, що на думку вченого В. Дудкевича для України європейська інтеграція це шлях модернізації економіки, подолання технологічного занепаду, отримання іноземних інвестицій та нових технологій, створення нових робочих місць, підвищення конкурентної спроможності вітчизняного товаровиробника, вихід на ринок ЄС, а також на світовий ринок [1, с. 119–124].

Так, слід загострити свою увагу на аргументах вченої І. Тарнавської щодо користі від розвитку відносин між Україною та ЄС до, яких вона відносить:

– по-перше – співробітництво України з ЄС необхідна для технічного поновлення українського виробництва. Технології виробництва українських підприємств відстають від європейських країн, які використовують нові (прогресивні) технології. В Україні не вистачає капіталу, необхідного для модернізації та створення нових сучасних підприємств, які б відповідали європейському рівню. А без модернізації виробничих структур Україна не зможе досягти стабільного економічного розвитку та подолати дедалі більше відставання від європейських країн. Тому варто створити стійкий виробничо-технологічний цикл, який буде конкурувати з європейським циклом;

– по-друге – вихід на європейський ринок дозволить конкурувати з іншими країнами. Європейський ринок може стати поштовхом для підвищення якості та рівня продукції, що в свою чергу дасть можливість вийти на міжнародний ринок та створити достойну конкуренцію країнам світу;

– по-третє – Україну може стати транзитною країною, що в свою чергу дасть можливість почати роботу у відповідних сферах;

– по-четверте – збільшиться кількість робочих місць, що стимулюватиме розвиток освіти та вдосконалив її якість [8, с. 70–75].

Слід погодитись із думкою дослідника І. Січня, який наголошує на тому, що окрім модернізації техніко-виробничої бази, потрібно також модернізувати українське законодавство. Це означає, що українське законодавство має бути адаптоване до законодавства ЄС, наближаючи його до сучасної європейської правової системи. Адаптація українського законодавства включає реформу правової системи та її поступову адаптацію до європейських стандартів і включає приватну, митну, трудову, фінансову, податкову, інтелектуальну власність, охорону праці, життя та здоров'я, довкілля, технічні регламенти та стандарти законодавства. Для цього слід провести заплановані реформи всіма органами влади, а також провести консультації та конференції з ЄС [7].

Цікавою також є думка дослідниці О. Полторацької яка наголошує на тому, що реалізація європейського вибору потребує не лише політичної волі, а й належної підготовки чиновників не лише центральних відомств, а й регіонального та місцевого рівнів. Загальна програма перепідготовки та навчання має надавати необхідні знання та навички для розуміння цілей інтеграції та Європейського Союзу, його основних інституцій та процесу прийняття рішень, уміння вести переговори, використовувати європейські інформаційні ресурси, а також оволодіти одними з основних європейських мов. Дослідниця додає, що необхідно, щоб євроінтеграція стала не лише пріоритетом усіх державних структур, а й свідомим вибором суспільства в цілому. Тому слід проводити роз'яснювальну роботу з громадянами, видавати газети та телепрограми, які б розповідали про суть і сутність євроінтеграції, специфіку функціонування ЄС тощо. Це означає, що уряд має підтримувати постійний діалог із громадськістю щодо реалізації своєї європейської політики [5, с. 48–59]. На думку дослідниці С. Леськів треба також не лише запитувати, що Євросоюз може дати Україні, але й шукати переконливі аргументи,

що Україна може дати Європейському Союзу [4, с. 163–167].

Таким чином, можна сказати, що європейська інтеграція та членство в Європейському Союзі є стратегічною метою України, оскільки це найкращий спосіб реалізації національних інтересів, побудови економічно розвиненої демократичної держави, зміцнення її позицій у світовій системі міжнародних відносин. Для України євроінтеграція – це шлях до модернізації економіки, подолання технологічної відсталості, залучення іноземних інвестицій та новітніх технологій, створення нових робочих місць, підвищення конкурентоспроможності вітчизняних виробників, вихід на світові ринки та ринок ЄС.

Доцільно наголосити, що Україна зробила важливий крок на шляху до євроінтеграції, 23 червня 2022 року лідери країн Європейського союзу на саміті в Брюсселі підтримали надання статусу кандидата в ЄС для України. Це питання було одним із головних питань порядку денного засідання Європейської ради [9]. Але, надання статусу кандидата на членство в ЄС – лише перший крок. Адже, на шляху до вступу Україна повинна провести низку реформ та адаптувати українське законодавство до європейських критеріїв.

Варто зауважити, що Євросоюз поставив низку вимог, які необхідно виконати на шляху до євроінтеграції. Наразі Україна має низку “завдань”, які слід виконати (рис. 1).

Доцільно звернути увагу на висловлювання віцепрем'єрки з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України О. Стефанішиної, яка зауважує, що: “на сьогоднішній день вже готується дорожня карта реалізації цих рекомендацій. Невдовзі вона буде представлена і затверджена президентом України. До кінця року реалізація всіх цих кроків можлива. Вкінці 2022 року Європейська комісія підготує висновок того, наскільки ефективно Україна впоралась із завданням [9]”.

Коли комісія буде задоволена здійсненням умов, вона рекомендуватиме провести переговори про вступ і з цим мають погодитися всі 27 країн-членів ЄС. І саме тоді почнеться складне завдання для нашої країни. Україна, як і всі інші кандидати, повинна буде прийняти весь набір правил ЄС – тобто всі закони та стандарти. Переговори згруповані приблизно в 33-35 розділів, які охоплюють повний спектр тем від освіти, культури, оподаткування, сільського господарства до зовнішньої політики, науки та досліджень і внутрішніх справ. Ці

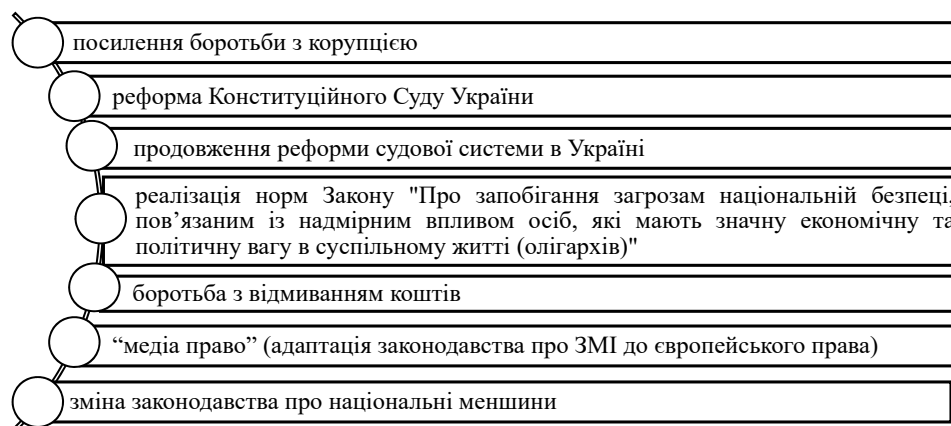

Рис. 1. Завдання України на шляху до євроінтеграції

Складено та узагальнено на основі аналізу джерела [9]

розділи зазвичай діляться на шість кластерів. Слід додати, що для "відкриття" та остаточного "закриття" цих кластерів потрібна згода усіх членів клубу.

Варто зауважити, що після завершення переговорів договір про вступ до ЄС має бути схвалений більшістю голосів у Європейському парламенті та в усіх країнах-членах ЄС. Тоді всі, включно з Україною, повинні підписати протокол до того, як усі національні парламенти, включаючи Верховну Раду, ратифікують протокол. Тоді Україна буде готова стати повноправним членом у визначений угодою термін [10; 11].

Проте варто додати, що переговорний етап може бути найдовшим. Варто підкреслити, що Хорватія, яка останньою вступила до ЄС, чекала десять років, Швеція подала заявку в 1991 році, а вже у 1995 стала членом, а Туреччина, яка має статус кандидата, так і не дійшла за 23 роки згоди по ключових питаннях свого членства [3, с. 411]. Нажаль можна констатувати, що малоімовірним є те, що до України застосують пришвидшену процедуру. Доречно підкреслити, що набір кроків, до яких має вдатися будь-яка країна, що хоче ввійти до ЄС – стандартний, і оминати їх не можливо. Кожна країна повинна почати працювати над відповідністю так званому Копенгагенським критеріям. Мова йде про те, що в політичному плані в країні повинні добре працювати інституції, які гарантують демократію та верховенство права. Якщо казати про економічну сферу то в ній повинна бути дієва ринкова економіка. А також варто розділяти головні цінності ЄС, до яких відносяться: повага до людської гідності, свобода, демократія, рівність тощо.

Водночас доречно відмітити, що за словами заступниці голови Єврокомісії В. Йоурової в одному з нещодавніх інтерв'ю El Pais вступ

України має зайняти "роки, а не десятиліття". Заступниця додає, що "Україну повинні розглянути дещо по-іншому від держав, у яких панує мир" [2]. Доцільно підкреслити, що наразі в Україні йде повномасштабна війна проти Росії, але за словами віцепрем'єрки О. Стефанішиної вона не повинна стати перешкодою для початку переговорів про майбутнє членство України в ЄС. О. Стефанішина зазначає, що "це війна, в якій українська влада залишилась цілком спроможною: повністю дієдатний уряд, вся вертикаль від регіональної до центральної влади, парламент, всі ланки державного сектору, в тому числі судова система" [10]. Проте, варто зауважити, що зазначене не вирішить усіх проблем України, які інтенсивно зростають в умовах повномасштабної війни з Російською Федерацією.

Таким чином, можна сказати, що наша країна наразі знаходиться в досить складній ситуації в якій політична, моральна та матеріальна підтримка такого потужного об'єднання, як Європейський Союз, є дуже важливою саме для продовження боротьби за її європейський вибір, її демократичні цінності та свободу, що стосується відбудови та розвитку економіки України після закінчення війни.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, на останок можна констатувати, що отримання статусу кандидата на членство в Європейському Союзі відкриває для України перспективи отримання додаткових коштів та є стимулом для реалізації необхідних реформ, які вже давно є на порядку денному в нашому суспільстві. Таке рішення ЄС є також сигналом політичної та моральної підтримки українського народу, який під час революції відстоював свої права, в тому числі вибір європейського майбутнього, і продовжує це робити під час військової агресії Росії.

Література:

1. Дудкевич В. І. Процес інтеграції України до Європейського Союзу в контексті суперечностей внутрішньо європейського розвитку. *Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку*. 2021. № 1. С. 119–124.
2. Інтерв'ю Вері Йоурової “El Pais”. URL: <https://elpais.com/internacional/2022-06-13/vera-jourova-demosle-a-ucrania-la-posibilidad-de-ser-candidata-a-entrar-en-la-ue-lo-antes-posible.html>
3. Костенко А. М. Вплив інститутів громадянського суспільства на євроінтеграційні процеси України : монографія. Суми : СумДУ, 2018. 411 с.
4. Машталір Х., Леськів С. Інтеграція України до Європейського Союзу як основа для розбудови громадянського суспільства. *Теорія держави і права*. 2017. № 6. С. 163–167.
5. Полторацька О. Т., Кириченко А. І. Стратегічний вектор розвитку зовнішньоекономічних відносин України з Європейським Союзом. *Економічний простір*. 2016. № 107. С. 48–59. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2016_107_7
6. Різник Н.П. Український вибір – євроінтеграція: економічні вигоди та історичні засади. *Проблеми міжнародних відносин*. 2016. № 8. С. 430–438
7. Січень І. Новий курс Європейського Союзу. Плюси та мінуси для України. URL: <https://bintel.org.ua/analytics/novij-kurs-yevropejskogo-soyuzu-plyusi-ta-minusi-dlya-ukraini/>
8. Гарнавська І. Специфіка висвітлення євроінтеграційних процесів в Україні. *Communications and Communicative Technologies*. 2019. № 19. С. 70–75.
9. Україна – ЄС: що ми маємо зробити у статусі кандидата і коли можливий вступ в Євросоюз. URL: <https://suspilne.media/253476-ukraina-es-so-mi-maemo-zrobiti-u-statusi-kandidata-i-koli-mozlivij-vstup-v-evrosouz/>
10. Семенець-Орлова І. А. Державне управління освітніми змінами в Україні: теоретичні засади : монографія. Київ : ЮСТОН, 2018. 420 с.
11. Членство України в ЄС: в уряді пояснили, чому війна не має стати перешкодою. URL: <https://www.unian.ua/politics/chlenstvo-ukrajini-v-yes-v-uryadi-poyasnili-chomu-viyna-ne-povinna-stati-pereshkodoyu-11959077.html>

References:

1. Dudkevych V. I. Protses intehratsii Ukrainy do Yevropeiskoho Soiuzu v konteksti superechnostei vnutrishno yevropeiskoho rozvytku. *Politychni problemy mizhnarodnykh system ta hlobalnoho rozvytku*. 2021. № 1. S. 119–124.
2. Interviu Very Yourovoi “El Pais”. URL: <https://elpais.com/internacional/2022-06-13/vera-jourova-demosle-a-ucrania-la-posibilidad-de-ser-candidata-a-entrar-en-la-ue-lo-antes-posible.html>
3. Kostenko A. M. Vplyv instytutiv hromadianskoho suspilstva na yevrointehratsiini protsesy Ukrainy : monohrafiia. Sumy : SumDU, 2018. 411 s.
4. Mashtalir Kh., Leskiv S. Intehratsiia Ukrainy do Yevropeiskoho Soiuzu yak osnova dlia rozbudovy hromadianskoho suspilstva. *Teoriia derzhavy i prava*. 6/2017. S. 163–167.
5. Poltoratska O. T., Kyrychenko A. I. Stratehichnyi vektor rozvytku zovnishnoekonomichnykh vidnosyn Ukrainy z Yevropeiskym Soiuzom. *Ekonomichnyi prostir*. 2016. № 107. S. 48–59. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2016_107_7
6. Riznyk N.P. Ukrain̄nyi vybir – yevrointehratsiia: ekonomichni vyhody ta istorychni zasady. *Problemy mizhnarodnykh vidnosyn*. 2016. № 8. S. 430–438
7. Sichen I. Novyi kurs Yevropeiskoho Soiuzu. *Pliusy ta minusy dlia Ukrainy*. URL: <https://bintel.org.ua/analytics/novij-kurs-yevropejskogo-soyuzu-plyusi-ta-minusi-dlya-ukraini/>
8. Tarnavska I. Spetsyfika vysvitlennia yevrointehratsiinykh protsesiv v Ukraini. *Communications and Communicative Technologies*. 2019. № 19. S. 70–75.
9. Ukraina – YeS: shcho my maiemo zrobyty u statusi kandydata i koly mozhlyvyi vstup v Yevrosoiuz. URL: <https://suspilne.media/253476-ukraina-es-so-mi-maemo-zrobiti-u-statusi-kandidata-i-koli-mozlivij-vstup-v-evrosouz/>
10. Semenets-Orlova I. A. (2018). Derzhavne upravlinnia osvitynymi zminamy v Ukraini: teoretichni zasady [State management of educational changes in Ukraine: theoretical principles]. Kyiv : YuSTON [in Ukrainian].
11. Chlenstvo Ukrainy v YeS: v uriadi poiasnyly, chomu viina ne maie staty pereshkodoiu. URL: <https://www.unian.ua/politics/chlenstvo-ukrajini-v-yes-v-uryadi-poyasnili-chomu-viyna-ne-povinna-stati-pereshkodoyu-11959077.html> [in Ukrainian].